

מדת בדת

לע"נ רבי רפאל בן רבי אליעזר
 רובינשטיין זצ"ל
 והנצחות טל' 0548449853 או מייל
 MABADAF12@GMAIL.COM

שקלים יד-כ
 שימן הדף היומי בדון קצרו ירו' 66 שביעי של פסח, תשפ"א

מראים עשב זה לאחרים, ר' יוחנן בן גורי סיפר שהוא ליקט עשבים עם זקן אחד מבית אבטינס ויש לו מגילת סממנים ואמר לו שפעם משפחתו היו צנועים והיו מוסרים עמוד ב את המגילה הזו רק במשפחה ועכשיו שאינם נאמנים אני מוסר לך את המגילה והזהר בה, וסיפר לר"ע וזלגו עיניו דמעות ואמר שא"כ אין להזכירם לגנאי.

אלעזר היה ממונה על אורגי הפרוכת, ופנחס היה מלביש בגדי כהונה גדולה וכהן אחד הלביש שר אחד ונתן לו ח' זהובים ויש אומרים י"ב זהובים.

הלכה ב: משנה אין לפחות מז' אמרכלים, וג' גזברים ולא עושים שררה על ציבור פחות מב' מלבד בן אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרוכת שקיבלום עליהם רוב הצבור. **גמרא** לא פחתו משני כתליקין ממונים על האמרכלים, כמו שכתוב ויחיאלו ועזריהו ונתת גזברים ועשאל וירמות ויוזכר ואליאל וסמכיהו ומחת ובניהו אמרכלים פקידים מיד כונניהו ושמעיה אחיו קתליקים, במפקד חזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלוקים, המלך וכהן גדול. הגזבר חותם את הלשכה ונותן לאמרכל והוא חותם ונתן לקתליקין והוא חותם ונותן לכה"ג והוא חותם ונותן למלך, וכשמתיר את הלשכה המלך רואה חותמו ומתיר ומעביר לכה"ג ורואה חותמו ומתיר ומעביר לקתליקין והוא לאמרכל והאמרכל לגזבר.

לא עושים שררה בממון פחות מב' ר' נחמן אמר שר' מנא למד זאת מהפסוק והם יקחו את הזהב,

ר' נחמיה אמר שמשנה העשירי מפסולת הלוחות, שכתוב **פסל** לך שהפסולת תהיה שלך, ור' חנין אמר שבאהל משה היה מחצבת אבנים טובות ומרגליות וזמה העשירי משה, ומה שכתוב והביטו אחרי משה עד בואו האהלה יש דורשים לגנאי שאמרו ראו שוקיו וכרעיו ובשרו שאוכל ושותה מהיהודים וכל מה שיש לו מישראל, ויש שדרשו לשבח שרצו לראות את הצדיק שזכות גדולה לרואה אותו.

הלכה ג: משנה היו ד' חותמות במקדש עגל גדי זכר חוטא, ולבן עזאי היה ה' חותמות וכתוב בארמית עגל דכר, גדי, חוטא דל, וחוטא עשיר, בחותם עגל השתמשו לנסכי בקר גדולים קטנים זכרים ונקיבות, בגדי השתמשו לנסכי צאן קטנים גדולים זכרים ונקיבות חוץ מאיל, איל משמש לנסכי איל בלבד, חוטא משמש לנסכי ג' בהמות של מצורע, המקריב נסכים הולך ליוחנן שממונה על החותמות ומשלם לו ומקבל ממנו חותם, ובא לאחיה הממונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים, ובערב בא יוחנן לאחיה ואחיה מוציא החותמות ומקבל מיוחנן את המעות, אם פחתו פחתו לו ויוחנן משלם מביתו, ואם הותירו זה הולך להקדש שיד הקדש על העליונה, מי שאבדה חותמו ממתנינים לו עד הערב אם מצאו בערב מיותר כדי חותמו נותנים לו ואם לא לא יקבל, והיה כתבו בחותם את התאריך מפני הרמאים. **גמרא** לכאורה לבן עזאי חוטא דל יכול להביא נסכי גדי וצריך לומר שמביא לוג נוסף למתן בהונות, ולרבנן נותנים רק חותם גדי, נסכי רחל כנסכי גדי שכתוב **ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעיזים, לשור האחד** מלמד שאין הבדל בין גדול לקטן, שלכאורה בצאן חילקו וא"כ גם בשור נחלק

דף טו ולומדים מלשור האחד שאין לחלק ומאו לאיל לומדים שאין לחלק בין נסכי בן שנתיים לבן ג' כמו שחילקו בין בן שנה לבין בן שנתיים, או לשה בכבשים מלמד שלא נחלק בין נסכי כשבה לרחל, **כבשים או בעיזים** מלמד שלא נאמר שנחלק בין נסכי גדי לתיש כמו שחילקו בין כבש לאיל שכתוב או בעיזים, ומקשים קטן שבעיזים לגדול שבעיזים ששניהם בג' לוגין.

לא כתבו רק שם היום שלא ירמו בשבוע הבא וכתבו גם שם המשמר וגם של השבוע והחודש שלא יקח שנה הבאה וגם אם ירצה לרמות לא יוכל.

משנה. במקדש היו ב' לשכות: לשכת חשאים ולשכת הכלים בלשכת החשאים אנשים יראי חטא היו נותנים בה בחשאי והעניינים בני טובים התפרנסו ממנה בחשאי ובלשכת הכלים כל מי שהתנדב כלי נתן לתוכה ופעם בל' יום היו הגזברים פותחים אותה ומה

דף יד נחוניא היה חופר בורות וידע איזה סלע מימיו קרים ואיזה מימיו חמים ועד היכן מגיעה חמימותו, ור"א אמר שבנו מת בצמא, וע"ז אמר ר' חנינא שהאומר שהקב"ה ותרן יוותרו בני מעיו בחולו, והקב"ה מאריך רוחו וגובה חובו,

ר' אחא למד מהפסוק וסביביו נשערה מאד, שהקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה, ור' יוסי לומד את זה מהפסוק **נורא הוא על כל סביביו** שמוראו על הקרובים יותר מהרחוקים, ר' חגי הביא מעשה בשם ר' שמואל בר נחמן שחסיד אחד חפר בורות ושיחים ומערות עבור עוברים ושבים וכשבתו עמדה להנשא שטפה הנהר ובאו לנחמו ולא קיבל תנחומין, בא אליו ר' פנחס בן יאיר ולא קיבל גם ממנו תנחומין, אמר לבני עירו זה הוא חסידכם, אמרו לו את מה שהיה עושה, אמר ר' פנחס שלא יתכן שאירע כך למי שכיבד בוראו במים, שיענש במים, ויצא קול בעיר שבאה הבת הזו, יש אומרים שהחזיקה בענף, ויש אומרים שירד מלאך בדמות ר' פנחס בן יאיר והוציאה.

גביני היה המכריז במקדש עמדו כהנים לעבודה, ולויים לדוכן, וישראל למעמדם, ואגרופס המלך שמע את קולו מג' פרסאות ונתן לו הרבה מתנות.

רב תוגם לפני ר' שילא קרא הגבר קרא הכרוז, ור' שילא אמר לו אמור קרא התרנגולת אמר רב שכתוב במשנתנו בן גבר ואי אפשר לומר בן התרנגולת.

בן בבי על הפקיע שיצר פתילות, ר' יוסי בא לכופרא ורצו למנות עליהם ראש ואפילו אחד מהם לא רצה, אמר להם שכתוב בן בבי על הפקיע שמי שהיה לו מינוי על הפתילות נמנה עם גדולי הדור, ק"ו אתם שאתם מתמנים על חיי נפש,

בן ארזא על הצלצל וכן שנו בתמיד הניף הסגן בסודרין וכן ארזא על הצלצל,

הוגרס בן לוי ידע נעימה יתירה והיה מנעים קולו בזמר ונעץ גודלו בפיו והוציא כמה מיני זמר, ואחיו הכהנים נרתעו מעוצמת הקול.

בית גרמו היו בקיאים בעשיית לחם הפנים וגם לרדותו ולא רצו ללמד, והביאו חכמים אומנים מאלכסנדריה שידעו לערוך אך לא לרדות, שביט גרמו הסיקו בפנים ורדו מבחוץ ולא היה מתעפש הלחם שעשו, ואילו האומנים האלו רדו בפנים והיה הלחם מתעפש ואמרו חכמים שכל מה שברא הקב"ה הוא לכבודו שכתוב **כל פעל ה' למענהו**, ושלחו לבית גרמו שיחזרו ולא הסכימו עד שכפלו להם שכרם, שבתחילה לקחו י"ב מנה ואח"כ נטלו כ"ד, ור' יהודה אמר שבתחילה לקחו כ"ד ואח"כ מ"ח ושאלו אותם מדוע אינכם מלמדים חכמתכם אמרו לחכמים שיש להם מסורת שיחרב הבית ואינם רוצים שילמדו אחרים ויעשו כך לפני ע"ז והזכירו אותם לשבח שמעולם לא יצאה מהם פת נקיה שלא יאמרו שהם אוכלים מלחם הפנים.

בית אבטינס היו בקיאים במעשה הקטורת ומעלה עשן והם לא רצו ללמד והביאו חכמים אומנים מאלכסנדריה שהיו בקיאים בקטורת אך לא במעלה עשן, ושל בית אבטינס היתה מתמרת ועולה כמקל ושל אלו התפזרה מיד, אמרו חכמים שמה שברא הקב"ה הוא לכבודו ורצו להחזיר את בית אבטינס ולא רצו, עד שכפלו להם שכרם שבתחילה לקחו י"ב ועכשיו כ"ד ולר' יהודה בחילה נטלו כ"ד ועכשיו מ"ח, אמרו להם מדוע אינכם רוצים ללמד אמרו לחכמים שיש להם מסורת שיחרב הבית ואינם רוצים שיעשו כך לפני ע"ז, והזכירום לשבח שמעולם לא יצאה מהם אשה מבושמת וגם התנו עם כלותיהם ממקום אחר שלא יתבשמו שלא יאמרו שהם מתבשמים בקטורת, כמו שכתוב **והייתם נקיים מה' ומישראל**, ור' יוסי אמר שפעם עמד בירושלים וראה ילד ושאל אותו מאיזה משפחה הוא ואמר שהוא מבית אבטינס, אמר לו ר' יוסי שאבותיו רצו להרבות כבודם ולמעט כבוד שמים לכן נתמעט כבודם וכבוד שמים מתרבה, ור"ע אמר ששמעון בן לוגא סיפר לו שהוא ליקט עשבים יחד עם ילד מבית אבטינס וראה שהוא בוכה וצוחק שאל אותו מדוע, ואמר לו שהוא בוכה על כבוד משפחתו שהתמעט, וצחק על הכבוד שיהיה לצדיקים לעתיד לבא, והוא ראה עשב מעלה עשן וביקש ממנו להראותו, ואמר הילד שיש לו מסורת שלא

דף טז והארון עצמו היה בציון, ורבנן יבארו שהוא היה ללא תקרה שעדיין לא נבנה הבית.

בגניזת הארון נגזנו עמו צנצנת המן, צלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן, עם פרחיו ושקדיו, והארגו שהשיבו עמו פלשתים, ויאשיהו ראה שעומד להתקיים יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת, וגנזו, שכתוב **ויאמר ללוויים המבינים ולכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון ה' בבית אשר בנה שלמה אין לכם משא בכתף שאם יגלה עמכם לבכל לא יחזור אלא עכשיו עבדו את ה' אלוקיכם ואת עמו ישראל.**

בפטום שמן המשחה נאמר שהביאו ה' מאות מנים, והיה שם שמן זית היין שהם י"ב לוג, לר"מ בהם שלקו את העיקרים, ולר' יהודה שולקם במים ואח"כ נותן עליהם את השמן, וכשהיה קולט את הריח היה מעבירו כדרך המפטמים, ולכן הוא נקרא שמן משחת קדש. ור' יהודה אמר שנעשה בו נס שהיה בו י"ב לוג ואינו מספיק לסוך את העיקרים ובכ"ז הוא הספיק למרות שנבלע ממנו באש ובעצים וביורה ואח"כ משחו ממנו את כל הכלים ואת אהרן ובניו כל ז' ימי המילואים וכל הכהנים גדולים, והמלכים שמלכו בתחילה ומלך בן מלך לא נמשח, וכה"ג בן כה"ג נמשך אפילו י' דורות, ובכ"ז נשאר כולו לעתיד לבא שכתוב **שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם.**

המלכים נמשחים על המעין שכתוב **והרכבתם את שלמה בני על הפרדה והורדתם אותו אל גיחון ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא, ואף שלא מושחים מלך בן מלך אך כשחולקים עליו מושחים אותו, וכן משחו את יואש מפני שחלקה עליו עתליהו ויהואחז נמשח מפני יהויקים אחיו, ואף ששמן המשחה נגזו כבר, אך משחווהו בשמן אפרסמון.**

מלכים נמשכים מקרן ושאלו ויהוא נמשחו מפך ועברה מלכותם ודוד ושלמה שנמשחו מקרן התקיימה מלכותם.
לא מושחים כהנים למלכות ואמר ר' יודה ענתודרייא שלומדים מהפסוק לא יסור שבט מיהודה. ר' חייא בר אבא למד מהפסוק **למען יאריך ימים על ממלכתו ומיד אח"כ כתוב לא יהיה לכהנים הלוויים.**

ר' יוחנן אמר שיוחנן בן יאשיהו הוא יהואחז ומה שכתוב **הבכור יוחנן הכוונה בכור למלכות, שלום הוא צדקיהו, ואף שכתוב השלישי צדקיהו והרביעי שלום, הכוונה שלישי לתולדות ורביעי למלכות ונקרא צדקיהו שהצדיק עליו את הדין, ונקרא שלום שנשלמה מלכות דוד בימיו, ושמו הוא מתניה שכתוב וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו.**

ר' יוחנן אומר שהארון היה עשוי באמה של ר' טפחים וכדעת ר"מ שכל האמות במקדש היו בינוניות, ולר' יהודה אמת בנין בו' ושל כלים בה' טפחים, ולר"מ ארכו של הארון הוא ט"ו טפחים שהיה אמתים וחצי, והיו בו' ב' לחות שלמים וב' שבורים שכתוב אשר שברת ושמתם בארון, וכל לוח ארכו ורחבו ר' טפחים וכשנותנים את אורך הלוחות לאורך הארון נשאר ג' טפחים **עמוד ב** חצי טפח לכל כותל נשאר ב' טפחים לספר תורה, ורוחב הארון היה ט' טפחים ורוחב הלוחות ר' טפחים נשאר ג' טפחים חצי טפח מכל צד לכותל נשאר ב' טפחים שיכנס שם הס"ת ברווח, לר"ל הארון היה עשוי באמה בת ה' טפחים כר' יהודה וא"כ ארכו י"ב ומחצה וכשנותנים שם את ב' הלוחות שהם י"ב בארכם נשאר חצי טפח ואצבע לכל כותל וברוחב הארון לקחו הלוחות ר' טפחים נשאר טפח וחצי אצבע לכל כותל ונשאר חצי טפח מכל צד שיצאו הלוחות ברווח.

ר' חנינא בן גמליאל אומר שבצלאל עשה ג' ארונות, החיצוניים היו מזהב והאמצעי מעצי שיטים, נתן הזהב בשל עץ ואח"כ בזהב ואז העץ היה מצופה שכתוב **וצפית אותו זהב מבית ומחוץ, ומתצפנו** לומדים שמצפה את שפתו העליונה ולר"ל היה עשוי מתיבה אחת וצפיה אותה מבית ומחוץ ומתצפנו לומדים שצפיה גם בין נסר לנסר.

לר"ח בן גמליאל בכל אחד מהלוחות היה כתוב ה' דיברות, שכתוב **ויכתבם על שני לוחות אבנים, ולרבנן היה כתוב י' על כל לוח, שכתוב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים, ולרשב"י היה כתוב כ' על כל לוח מכל עבריו, שכתוב ויכתבם על שני לוחות אבנים, לר' סימאי היה כתוב מ' על כל לוח מכל עבריו שכתוב מזה ומזה הם כתובים בריבוע, ר' חנניה בן אחי ר' יהושע אומר שהיה כתוב בין כל דיבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה שכתוב **ממולאים בתרשיש כים הגדול, וכשר"ל למד את הפסוק****

שצריכים לבדק הבית לוקחים אותו והשאר נמכרים והדמים הולכים לבדק הבית. **גמרא** ר' יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן היו פרנסים ונתנו לר' חמא אביו של ר' הושעיא דינר והוא נתן לאחרים, זכריה חתנו של ר' לוי היה נוטל והלעזו עליו שאינו צריך ליטול וכשנפטר גילו שהיה נותן לאחרים, ר' חנינא בר פפא היה מחלק בלילה ופגע בו שר הרוחות ואמר לו שהוא מסיג גבול הרוחות אמר לו שכתוב **מתן בסתר יכפה אף וברח השר מפניו.**

ר' יונה אמר שלא כתוב אשרי נותן לדל אלא **משכיל** אל דל והיינו שמסתכל במצוה איך לעשותה, וכשראה ר' יונה עשיר שירד מנכסיו אמר לו שמעתי שנופלת לך ירושה קח בינתיים מעות והחזר אח"כ, ואח"כ אמר לו שזה במתנה, חייא בר רב סיפר שהיו זקנים בימיו שלקחו רק בין ר"ה ליו"כ ואחר יו"כ לא לקחו ואמרו שצורך שנתנו אצלינו.

ירושלמי אחד ביקש מנחמיה איש שיחין שישתתף עמו בקניית תרנגולת הביא לו מעות עבור בשר שור ואכל ומת וצווח ואמר בואו ספדו להרוגו של נחמיה.

נחום איש גמזו הלך להביא דורון לבית חמיו פגע בו מוכה שחין וביקש ממנו שיתן לו משהו, אמר לו אתן לך כשאחזור, וכשחזר ראה שמת אמר העיניים שראוך ולא נתנו יסמאו, הידים שלא פשטו לך יקטעו, הרגלים שלא רצו לתת לך ישברו וכך היה, ובא ר"ע ואמר לו אוי לי שאני רואה אותך בכך, אמר לו אוי לי שאני לא רואה אותך כך אמר ר"ע מדוע אתה מקללני אמר נחום שאתה מבעט ביסורים.

רבו של בנו של ר' הושעיא רבה היה סומא והיה רגיל לאכול עמם, יום אחד היו לר' הושעיה אורחים ולא אכל עמו, ואח"כ בא אליו לפייסו שלא בא לאכול עמו אמר לו אתה פייסת למי שנראה ואינו רואה, הרואה ואינו נראה יקבל פיוסך אמר לו מהיכן יודע אתה לומר זאת אמר לו שנכנס סומא לעירו של ר"א בן יעקב ובא אליו שיכבדוהו שכנראה הוא אדם גדול שר"א בן עקב בא אליו ויתנו לו פרנסה, ואמר לר"א אתה גמלת חסד לנראה ואינו רואה הרואה ואינו נראה יחזיר לך.

ר' חמא בר חנינא ור' הושעיה הגדול טיילו בבתי כנסת בעיר לוד אמר ר' חמא כמה ממון השקיעו אבותי כאן, אמר ר' הושעיא כמה נפשות הפסידו כאן שלא נתנו הממון לאנשים שילמדו תורה. **עמוד ב** ר' אבון עשה שערים לביהכנ"ס הגדול וכשבא אליו ר' מנא אמר לו ראה מה עשיתי אמר לו שעליך נאמר **וישכח ישראל עושהו ויבן היכלות האם לא היה לך לומדים להחזיק בהם,**

המקדיש בהמות לבדק הבית מוציאים למזבח את הראוי לו ומה שכתוב במשנה שמוציאים כלים הראויים לבדק הבית והשאר נמכרים ומשמע שגם מה שראוי למזבח מוכרים, יש לבאר שמה שמצאו בו צורך למזבח או בדק הבית לקחו.

פרק שלושה עשר שופרות

הלכה א: משנה במקדש היו י"ג שופרות י"ג שולחנות וי"ג השתחיות, בית ר"ג ור' חנינא סגן הכהנים היו משתחויים י"ד גם נגד לשכת העצים שהיה להם מסורת ששם נגזו הארון שפעם אחת כהן אחד התעסק בלשכת העצים וראה שהרצפה משונה מחבירתה ורצה לומר לחבירו ולא הספיק וידעו בברור ששם נגזו הארון. **גמרא** השופרות היו עקומות והן היו צרות למעלה ורחבות למעלה מפני הרמאים,

לר"א הארון גלה לבבל שכתוב **לא יותר דבר אמר ה'** והיינו דיברות של ה', וכתוב **ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויבאווהו בבבלה עם כלי חמדת בית ה'** וזה הארון. לר"ל נגזו הארון במקומו שכתוב **ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה, כתוב ויראו וקוראים לא יראו והיינו שהם נראין ואינם נראין והם בלטו כדדי אשה ולרבנן הוא גנוז בלשכת העצים כמו ששנינו במשנה שהכהן מת ולא אמר מה ראה, ור' הושעיא אמר שהקיש עליה בקורנס ויצאה אש ושרפה אותו.**

ר' יהודה בן לקיש אמר שבדמבר היו ב' ארונות באחד היה ס"ת ואחד ששברי הלוחות היו בו והארון של הס"ת היה באהל מועד כמו שכתוב **וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המתנה, והארון של שברי לוחות יצא עמם למלחמה ואז ראוהו ולרבנן היה רק ארון אחד וכשיצא בימי עלי נשבה ולכן אמרו אז הפלשתים מי יצילנו מיד האלוהים האדירים האלה ויש פסוק אצל שאלו **ויאמר שאלו לאחיה הגישה ארון האלוקים, והארון עצמו היה בקרית יערים, והיה ארון נוסף, ורבנן יבארו הגישה אלי את הציץ, ויש פסוק שכתוב אצל דוד הארון ויהודה וישראל יושבים בסוכות****

הזה הוא אמר שיפה לימדנו ר' חנניה שכמו שבים יש בין גל גדול חבירו גלים קטנים כך בין הדיברות יש את כל דקדודי התורה.

ר' תנחומא שאל את ר' פנחס איך נפרש את הפסוק **לקוח את ספר התורה ושמתם בארון לדעת ר' יהודה** שהרי הלוחות תופסים את כל המקום, ואמר ר' פנחס שלר' יהודה היה כמין תיבה מבחוץ שמונח בו הס'ת, ור"מ דייק את הפסוק **ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך**, ור' יהודה סיבר שאין מוקדם ומאוחר בתורה וזה נאמר על הלוחות, ועל הלוחות נאמר, **ואל הארון תתן את העדות ואח"כ ונתת את הכפורת.**

ר' פנחס דרש שהתורה נכתבה באש שחורה על אש לבנה והיא אש שבלולה באש וחצובה מאש ונתונה מאש, כמו שכתוב **מימינו אש דת למו.**

הלכה ב: משנה השתחוו ד' בצפון וד' בדרום ג' במזרח וב' במערב כנגד י"ג שערים, הדרומיים: מכיוון מערב היו שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים ונקרא כך שבו הכניסו את הצלוחית של ניסוך המים

דף יז ולר"א בן יעקב בשער זה יפכו המים לעתיד לבא, בצפון מצד מערב היה שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר, ונקרא שער יכניה שבו הוא יצא לגלותו, במזרח היה שער ניקנור והיו בו ב' פשפשים מימינו ושמאלו, ועוד ב' שערים במערב שאין להם שם. **גמרא** המשנה כדעת אבא יוסי בן יוחנן שהיו י"ג שערים ולרבנן היו ז', וההשתחויות היו כנגד י"ג פרצות שפרצו היוונים, וגדרום בני חשמונאי ותיקנו כנגדם י"ג השתחויות,

שנו בברייתא שלעתיד לבא יצאו מים מקדש הקדשים ושם הם היו כקרני שבלולים ומהפרכת היו כקרני חגבים ממזבח הזהב היו כחוט שתי, מהעזרות היו כחוט ערב, ומהמפתן היו כפי הפך, וכתוב **והנה מים מפכים מן הכתף הימנית בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף אמה ויעברני במים מי אפסיים עד הקרסול**, ואח"כ **וימד אלף ויעברני מי ברכיים ואח"כ וימד אלף אמה מי מתנים**, ואח"כ **וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור ואפילו אניה גדולה לא עוברת שם שכתוב וצי אדיר לא יעברנו כי גאו המים מי שיחו שאי אפשר לשוט ששייט נקרא שחי שכתוב ופרש עדין בקרבנו כאשר יפרש השוחה**, ור' יוסי בר' בון מפרש שישוחחו העולם עליהם, ומה שכתוב **ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלים לחטאת ולנדה**, שכירושלים המים האלו כשרים גם למי חטאת, ואח"כ הם כבר מי תערובות וכשרים רק לנדה, ור"מ סובר שאחרי ירושלים הם פסולים גם לנדה שהם מים בשיפוע, שפסולים למקוה, ואח"כ כתוב **ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה הקדמונה**, זה ים של סומכו, וירדו אל הערבה זה ים טבריה, ובאו הימה זה ים המלח, אל הימה המוצאים זה הים הגדול ונקרא מוצאים שיצא ב' פעמים בדור אנוש ובדור הפלגה, ואמר ר' לעזר בשם ר' חנינא שבפעם הראשונה יצא עד קלבריה ואח"כ עד כיפי ברבריה ור' אחא אמר בשם ר"ח שבתחילה עד ברבריה ובשניה עד עכו ויפו, שכתוב **עד פה תבא ולא תוסיף זה עד עכו, ופה ישית בגאון גליך** עד יפו והמים ירדו לים הגדול וליים המלח למתקם, וליים טבריה להרכות הדגים בהם, שכתוב **למינה תהא דגתם למיני מינים תהיה דגתם**, כמו שרשב"ג אמר שפעם הלך לצידן והביאו לפניו יותר מג' מאות מיני דגים בתמחוי אחד.

וכתוב ונרפאו המים בצאתו וגבאיו ולא ירפאו, למלח ניתנו והוא מקום ששמו ולא ירפאו, ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתום פריו לחדשיו יבכר ור' יהודה אמר שבעוה"ז התבואה מתבשלת ו' חדשים ואילן י"ב חדש ולעתיד לבא התבואה נעשית בחדש אחד והאילנות לב' חדשים, כמו שכתוב **לחדשיו יבכר**, ור' יוסי אמר שתבואה תיעשה בט"ו יום והאילנות חדש אחד שכבר מצאנו שבמי יואל נעשתה התבואה בט"ו יום והקריבו ממנה עומר, שכתוב **בני ציון יגילו במלכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם מורה ומלקוש בראשון**, ור' יוסי יבאר את הפסוק **לחדשיו יבכר** שבכל חודש הוא יבכר, ועלהו לתרופה שהעלה מציץ מהפירות שהם רבים יותר, ותרף מזונה נחלקו רב ושמואל אם הוא לפתוח פה של מעלה אכילה או פה של מטה נקבים, ור' חנינא וריב"ל נחלקו אם פה עקרות או פה אלמים. **בשעה שעלה** נבוכדנצאר וישב בקצה אנטוכיא יצאה הסנהדרין ואמרה לו הגיע זמן בית הזה להחרב, אמר להם תנו לי המלך שהמלכתי עליכם ואלך ואמרו ליהויכין שנבוכדנצאר רוצה אותו ועלה לגג ההיכל עם מפתחות בית המקדש ואמר רבונו של עולם כשהיינו נאמנים לך מפתחותיך היו אצלנו ועכשיו שאין אנו נאמנים המפתחות מסורים לך, יש אומרים שזרקם ולא ירדו, ויש

אומרים שיצאה יד ונטלה ממנו, **עמוד ב** וכיון שראו אנשי יהודה כך עלו לגגותיהם ונפלו ומתו וע"ז נאמר **משא גיא חזיון מה לך פה כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה.**

הלכה ג: משנה במקדש היו י"ג שולחנות: ח' של שיש בבית המטבחים שעליהם הדיחו את הקרבים וב' במערב הכבש, אחד של שיש שעליו נותנים את האברים ואחד של כסף שנותנים עליו כלי שרת, וב' היו באולם מלפני הפתח א' של שיש שנתנו עליו לחם הפנים בכניסתו וא' של זהב שנתנו עליו לחם הפנים ביציאתו, שמעלים בקודש, וא' בפנים שהיו מונחים עליו לחם הפנים. **גמרא** בברייתא כתוב שהיה השולחן מכסף, ובשם ר' יוחנן אמרו שלא שמו בשל כסף כי הוא מרתיח, ויש לדחות שנעשו י' ניסים בבית המקדש שלחם הפנים היה חם כיום הלקחו, וריב"ל אומר שלא סמכו מתחילה על הנס והשתדלו שלא לגרום לקלקול,

שאלו את ר' אילא אם כשלא עשו לחם חדש אם ניתן להשאר לשבוע הנוסף, אמר להם שכתוב **לחם פנים לפני תמיד אפילו פסול**. **שלמה** עשה י' שולחנות שכתוב **ויעש שולחנות עשרה וינה בהיכל חמשה מימין וחמשה ומשמאל**, ואין לומר שחלק היו בדרום כי השולחן כשר רק בצפון אלא ה' היו מימין לשולחנו של משה וה' היו משמאל, והיו מסדרים רק בשולחנו של משה שכתוב **שם ואת השולחן אשר עליו לחם הפנים**, ולר' יוסי בר' יהודה סדרו על כולם שכתוב **את השולחנות ועליהם לחם הפנים**, לרבי היו מסודרים ממזרח למערב, לר"א בר' שמעון היו מסודרים מצפון לדרום, ולדעת רבי זה פשוט כי כולם ראויים לשירות וכולם היו בצפון, אך לר"א בר"ש קשה שיתכן שיהיה שולחן מדרום למנורה,

דף יח שהרי שנינו שהשולחן היה נתון מחצי הבית לפנים משוך מהכותל ב' אמות ומחצה, והמזבח היה באמצע משוך מעט לחוץ והיה נתון משליש הבית.

שלמה עשה י' מנורות, שכתוב **ויעש את מנורת הזהב עשר כמשפטו**, ונתן בהיכל ה' מימין וה' משמאל ואם נאמר ה' בצפון וה' בדרום יש מנורה שלא במקומה בצפון, אלא שהיו ה' מימין המנורה של משה וה' משמאל לה והיה מבעיר רק את המנורה של משה שכתוב **מנורת הזהב ונורותיה לבער בערב**, ולר' יוסי בר' יהודה הבעיר את כולם שכתוב **ואת המנורות ונורותיהם לבערם כמשפט, לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב** שהן כילו את זהבו של משה, ורב יהודה אמר בשם אסי ששלמה נטל אלף זהב והכניסן לכור עד שהעמיד על אחד, לקיים את הפסוק **ככר זהב טהור עשה אותה**. ור' יוסי בר' יהודה אמר שהמנורה של משה היתה יתירה דינו מהככר והכניסוה לכור שמונים פעמים, ולא חסרה כלום שאחר שעמדה על טהרתה אין מה לפחות ממנה.

הלכה ד: משנה במקדש היו י"ג שופרות שהיה כתוב עליהן תקלין חדתיך ותקלין עתיקים קינין גוזלי עולה עצים לבונה זהב לכפורת, ו' לנדבה, החדשים הן של כל שנה והישנים הן ממי שלא הביא שנה שעברה מביא עכשיו, קינין הן תורים, גוזלי עולה הן בני יונה, ולר' יהודה כולם עולות, ולחכמים, בקינין אחד היה חטאת ואחד עולה גוזלי עולה כולם היו עולות מי שאמר הרי עלי עצים לא יפחות מב' גזירין לבונה לא יפחות מקומץ, זהב לא יפחות מדינר, בשל נדבה היו לוקחים עולות הבשר לה' והעורות לכהנים, ודרש יהודיע הכהן **אשם הוא אשם אשם לה'** שמה שבא מחטאת או אשם ילך לעולות הבשר לה' והעורות לכהנים, ומתקיים בזה אשם גם לה' וגם לכהן, וכן כתוב כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו. **גמרא** ר' יהודה אמר שלא היה שופר של קינין בירושלים שאם תמות אחת יהיה מעורב בהם דמי חטאת שמתה אך ישנה ברייתא שהאשה שאמרה הרי עלי קן מביאה דמי קן ונותנת בשופר **עמוד ב** ואוכלת בקדשים ולא חוששת שהתעצלו לכהנים, והכהן לא חושש לדמי חטאת המעורבת, אך יש לומר שחששו שלא יהיה מעורב בהם דמי חטאת ודאית שמתה, ואין לומר שנכרור דמי חטאת ונזרוק לים המלח, שר' יהודה סובר שאין ברירה.

ר' יוסי בן ר' בון אומר בשם ר' אבא בר ממל שאם אמר הרי עלי עץ יביא גזיר אחד, ור' לעזר רוצה לדייק ממה שכתוב במשנה זה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, ומה ששנו בימא שנים בידם שני גזירי עצים וכתוב **קרבן לרבות עצים.**

ריב"ל אומר שעובי העצים היה אמה גדולה ורחבן אמה מצומצמת, ור' חוני אמר בשם ר' אמי שהוא כקנה המאזנים, ור' שמואל בר יצחק מבאר שמקום המערכה היה אמה מצומצמת, כמו שכתוב לעיל שהמזבח היה אמה מערכה.

המתנדב לבונה לא יפחות מקומץ שכתוב בלבונה **לאזכרה** ולומדים גזירה שוה מאזכרה של מנחה, שהיא קומץ ואין ללמוד מלבונה של לחם הפנים שהיא ב' קמצים, אמר ר' אילא שגם לחם הפנים לומדים ממנחה שקומץ החסר כשר, ר' יוסה אומר שהמתנדב לבונה מביאה בקומצו של הכהן, ולר' ירמיה אפילו בקומץ הבעלים,

אם התנדב זהב דעת ר"א שאם הזכיר צורה מביא דינר ואם לא הזכיר צורה מביא אפילו צינורא.

היו ו' שופרות נדבה לחזקיה כנגד ו' בתי אבות, לבר פדיה כנגד ו' סוגי בהמות: פר עגל שעיר איל גדי טלה, לשמואל כנגד ו' קרבנות: קנין חטאות אשמות מנחות עשירית האיפה, ר' יוחנן אומר שכיון שהנדבה מרובה ריבו לה שופרות.

כתוב וככלותם הביאו לפני המלך ר"ש בר נחמן אמר בשם ר' יונתן שהיודע עשה ב' נדבות

דף יט לר' ישמעאל עשה נדבה אחת שכתוב **ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בהיכל בית ה' ויקב חור בדלתו**, אך קשה שכתוב עוד פסוק **ויאמר המלך ויעשו ארון ויתנהו בשער בית ה' חוצה א"כ** היו ב' נדבות, וביאר ר' הונא אמר שעשו ארון נוסף מפני הטמאים, ור"ח בר יוסף אמר שזה עוד נדבה לכלי שרת שיעשו ספות כסף ומזמרות.

פרק מעות שנמצאו

הלכה א: משנה אם נמצאו מעות בין השקלים לנדבה מה שקרוב לשקלים ילך לשקלים ומה שקרוב לנדבה ילך לנדבה, ואם זה מחצה על מחצה ילך לנדבה, וכן בין עצים ללבונה ילך למה שקרוב ואם זה באמצע ילך ללבונה, נפל בין קנין לגוזלי עולה ילך למה שקרוב ואם באמצע ילך לגוזלי עולה נפל בין חולין למעשר שני ילך למה שקרוב, נפל באמצע ילך למעשר שני, והכלל הוא שהולכים אחר הקרוב אפילו להקל ובספק מחמירים. **גמרא** לכאורה היה מספיק לכתוב בין שקלים לקנין שהם היו קרובים, ויש לומר שהיו בעיגול ויש אפשרויות נוספות, אך מה שכתוב שבספק הולך לנדבה ולכאורה עדיף שילך לקרבנות ציבור, ויש מפרשים שהולך לשיירי הלשכה ויש אומרים שזה כמי שמת שהולך לנדבה, ר' יסא אמר שכשהיה בבבל שמע קול שר' יהודה שאל את שמואל מה הדין של מפריש שקלו ומת, ואמר שיפלו לנדבה, מותר עשירית האיפה לר' יוחנן ילך לים המלח ולר"א ילך לנדבה ואף שלעולם אין חטאת קריבה לעולה ביאר חזקיה בשם ר"ל שכאן יש תנאי ב"ד על המותרות שיקרבו עולה, וביאר ר' יצחק שהאשה שנאבד לה מתכפרת בתנאי ב"ד שהמספק את הקנין מספק לפסולות.

המשנה לא כתבה נפל בין קטורת לעצים לבונה זהב שזה כלול בכלל שהולכים אחר הקרוב ובמחצה על מחצה מחמירים.

הלכה ב: משנה המעות שמצאו לפני סוחרי הבהמות בירושלים הם מעשר ובהר הבית הן חולין ובירושלים בשאר השנה הם חולין וברגל זה מעשר, בשר שמצאו בעזרה אם הוא אברים זה עולה וחתיכה היא חטאת ובירושלים זה שלמים ובכ"ז מלינים את הבשר וישרף למחרת, אם נמצא בכל א"י אברים זה נבילה, נמצאה חתיכה היא מותרת, **עמוד ב** ובחג שיש הרבה בשר אף אברים מותרים. **גמרא** אף שפשוט שהמעות שמצאו בהר הבית אינם של חול שהרי לא מביאים מעות לשם אלא הם היו של קודש וחזקה שכהן לא מוציא מעות מהלשכה עד שמחללן על הבהמה,

ר"א אמר בשם ר' הושעיא שהמסית דעתו מבשר קדש טעון עיבור צורה, וכן משמע במשנה שהבשר יעובר צורתו וישרף, ומבאר ר' יוסי שאי אפשר לאכלו שמה זה מאתמול לכן ילון וישרף.

ר' קריספא אמר בשם ר' יוסי בר' חנינא שבשר שנמצא בא"י האוכלו לוקה עליו כדין נבילה, ומדוייק כן במשנה שבשר אברים נבילות וחתיכות מותרות וכמו שמתורת הוא כפשוטו כך נבילה כפשוטו וילקה, ור' יוסי בר חנינא אומר שאם הם במחרות זה מותר.

ט' חנויות מוכרות נבילה ואחת שחוטה, אם לקח ולא יודע ממי חושש שזה נבילה ואם נמצא בחוץ הולכים אחר הרוב ואם ט' מוכרות שחוטה ואחת נבילה אם התחלף לו חושש ואם מצא בחוץ הולכים אחר הרוב ור' יוחנן מוסיף שמצא אצל נכרי זה כנמצא, ר' לעזר בר' חגי נסמך על ר' מנא וראה נכרי אחד חותך מסוסו ומוציא לחוץ, אמר ר' לעזר שא"כ בנמצא אצל נכרי יש לחשוש שזה נבילה, ור' יוסי אמר שר' יוחנן דיבר כשראוהו יוצא מאטלזי של ישראל,

אדם אחד בציפורי רצה לקנות בשר מהטבח ולא נתן לו אמר לנכרי שיקח עבורו ונתן לו אמר לו מדוע לו נתת אמר הטבח נתתי לו

נבילה, ואמר ר' ירמיה שבא מעשה כזה לפני רבי ואמר שאין בכוחו לאסור את הבשר אם לא הכריזו שאותו יום היה טריפה, כשרב הגיע לבלב וראה שהיו מקילים החמיר להם בכל בשר שהתעלם מהעין.

דף כ אדם אחד רצה לרחוץ את הבשר שקנה בנהר ונעלם לו ואח"כ מצא חתיכה ורצה לקחתה, אמר לו רב שאסור לך שאת שלך שטף הנהר וזה חתיכת נבילה, ואדם אחר נשא חתיכת בשר ובאה דיה ונטלה ממנו וזרקה אותו ורצה לקחתה אמר רב שאסור שמא היה לה בשר אחר של נבילה, ואותו זרקה, ופעם נהר גינאי נטל נודות יין ואמר ר' יצחק בן ר"א שאפשר להכיר בקשרים, ופעם נמצא קנקן יין בעיר בולי, אמר ר' ירמיה שיכולים להכירו שצבע של רישום החבית, וכשנמצא גדי צלי ברה"ר בעיר גופתא התירוהו מדין מציאה שהמציל מרחוב ראשי ומהארי ומגיים ושונית הים והנהר הרי אלו שלו שהבעלים מתיאשים מהם, וגם לאכילה כי רוב עוברי דרכים ישראל, והתברר שזה היה מבית רבי, וכשנמצא עיגול גבינה בפונדק של לוי התירוהו כמציאה שהתיאשו ממנו וגם באכילה כי רוב עוברי הדרכים הם ישראל והתברר שזה היה מר"א בן ר' יוסי, ור' מנא אמר לפני ר' יוסי שהוא ראה שחכמים מצאו והכריזו אמר לו האם אם היית מוצא לא היית לוקח, ור' יונה אביו אמר הלאוי שאמצא במקום רבים, וכשמצא לא לקח.

הלכה ג: משנה בהמה שנמצאה בין ירושלים למגדל עדר וכשיעור מרחק זה לכל רוח, הזכרים יקרבו עולות והנקיבות לשמים, ולר' יהודה הראוי לפסח תוך ל' יום יקרבו לפסח, בתחילה משכנו את המוצא עד שיקרב נסכיה, ואז הניחו וברחו ותיקנו ב"ד שיבואו הנסכים מהציבור, ור"ש אמר שזה אחד מז' דברים שתיקנו ב"ד, ועוד שנכרי ששלח עולה מחו"ל עם נסכים קרבים עמה, ואם לא הביא יקרבו משל הציבור, וכן גר שמת והניח זבחים אם הניח נסכים קרבים ואם לא קרב מהציבור, וכן תנאי ב"ד שכה"ג שמת יקרב מנחתו מהציבור, ולר' יהודה משל יורשים, והקריבוהו שלמה, ותיקנו על מלח ועצים שהכהנים יהנו מהם, ועל הפרה שלא יהיה מעילה באפרה, וקנין פסולות באים מהציבור, ולר' יוסי המספק את הקנין מספק את הפסולות. **גמרא** ר' הושעיא הגדול מבאר במשנה שבאו רק בדמים ולא קרבו עולה או שלמים, ור' יוחנן אומר שלדבריו אומרים לאדם למעול, אלא שהולכים אחר הרוב, שרוב הזכרים עולות, ורוב נקיבות שלמים, ואמנם שלמים באים גם מזכרים, אלא שמוציאן לחולין וחוזר ועושה אותם עולות, **עמוד ב** ר' זירא אומר שכמו שלעיל אמרו שיש תנאי ב"ד שהמותרות הולכות לעולה כך תנאי ב"ד שהנמצאות קריבות עולות ור' יוסי שאל שלכאורה זה מזיד אמר ר' יעקב בר אחא שכיון שהוא תנאי ב"ד זה לא מזיד.

ר' יסא אמר ששמע קול שרב יהודה אמר בשם שמואל שהמפריש שקלו ומת יפול לנדבה, ור' יוחנן אמר שמותר עשירית האיפה ילך לים המלח, ולר"א ילך לנדבה לר' יוחנן עשירית האיפה של כה"ג יחצה אותה ואח"כ יקדשנה, ולר"ל מקדש ואח"כ חוצה, ולר' יוחנן מה שכתוב בכרייתא מחצה קרב ומחצה אבד שגם המעות ילכו לים המלח, ולר"ל מה שכתוב ב' חצאין קריבין וב' אבודים וכתוב שמחצה ראשון ושני תעובר צורתם וישרפו, זה כר' ישמעאל שהכלי של העשרון מקדש.

כהן המקריב בתחילה מביא עשירית האיפה ועובד בידו ואם כהן הדיוט או כה"ג לא הקריבו עשירית האיפה עבודתו כשירה, ר' מנא אומר שאם כהן התמנה אותו יום תחילה לעבודה וגם נעשה כה"ג יביא אחת לחינוכו ואחת לחובת היום, תופיני תיעשה בשעת העבודה ולא בתחילת היום, ומה שכתוב שהעמידו עושה חביתין לעשות חביתין היינו, לחמם מים לרבוכה, ר' יסא אמר בשם ר' חנינא ש **תופיני** שמתגן ואח"כ אופה ור' אחא מבאר שאופה ואח"כ מטגן, והוא למד מתופיני שיאפה נא ורבי דרש שיאפה נאה ור' דוסא דרש שיאפה הרבה, ונחלקו במחלוקת תנאים שאם תופיני הכוונה נאה היינו שיאפה קודם ואם הכוונה נא יטגן ואח"כ יאפה, **לא רק** כשמת יביא אחר אלא גם בנטמא ור' יהודה בן סזי הוסיף גם כשנדחה מום, כה"ג שמת ולא הקריב מנחתו תקרב משל יורשים שכתוב מבניו עשה אותה לר' יהודה לא אומרים שיביא לחצאים שכתוב **אותה** כולה ולר"ש באה רק משל ציבור שכתוב **חק עולם** מי שהברית כרותה לו, **כליל תקטר** כליל להקטרה ור' אבא בר ממל הקשה שבמקום אחר אמר ר"ש שקרב משל יורשים.